

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Radovana Havelce v právní věci žalobce: **JUDr. R. H., LL.M.**, proti žalovanému: **Krajský úřad Jihomoravského kraje**, se sídlem Žerotínovo náměstí 449/3, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 30. 10. 2024, č. j. 41 A 29/2024 – 40,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Krajský soud v Brně (dále jen „*krajský soud*“) usnesením ze dne 30. 10. 2024, č. j. 41 A 29/2024 - 40, žalobci nepřiznal osvobození od soudních poplatků (výrok I) a vyzval jej, aby ve lhůtě 15 dnů od doručení tohoto usnesení zaplatil soudní poplatek za žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve výši 3 000 Kč (výrok II).

[2] Krajský soud nepovažoval žalobcem sdělené údaje ohledně jeho majetkových poměrů za věrohodné. Žalobce tvrdil, že žije se svou manželkou v Londýně a celkový příjem jejich rodiny činí zhruba 10 000 Kč, které jsou příjmem jeho manželky. Krajský soud považoval téměř za nemožné, aby tříčlenná rodina dokázala v Londýně z této částky vyžít. Ze žalobcem sdělených informací nebylo zřejmé, z čeho hradí náklady na každodenní život (bydlení, základní životní potřeby, ošacení, osobní hygienu, věci pro dítě apod.). Současně žalobce doložil e-mail zaslaný insolvenčnímu správci, dle něhož by chtěl hradit v insolvenčním řízení vedeném s jeho osobou alespoň minimální splátky. Pokud by však údaje o příjmech uváděné žalobcem byly pravdivé, nemohly by mu dle krajského soudu zbýt žádné prostředky na splácení dluhů. Věrohodnost žalobcem tvrzených skutečností podle

krajského soudu nepotvrzuje ani oznámení o prodloužení rodičovské dovolené, jelikož z něj není zřejmé, zda jej žalobce odeslal zaměstnavateli. Není tedy vyloučeno, že žalobce v současné době stále aktivně vykonává praxi advokátního koncipienta, a to i s přihlédnutím k tomu, že jeho praxe nebyla Českou advokátní komorou pozastavena, přestože dle doloženého oznámení má žalobce čerpat rodičovskou dovolenou až do roku 2027. Majetkové prohlášení tedy krajský soud považoval za neúplné, resp. nevěrohodné.

[3] K tomu, že v předcházejících dvou řízeních krajský soud žalobce od placení soudních poplatků zcela osvobodil, krajský soud uvedl, že v těchto případech přihlédl k tehdy nedávnému narození dcery žalobce a k tomu, že žalobce avizoval čerpání rodičovské dovolené jen po dobu několika měsíců. Každou žádost je však třeba posuzovat individuálně, i pokud jde o stejného žalobce. V nynějším případě tak krajský soud neshledal důvody pro osvobození žalobce od soudních poplatků.

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podává proti výroku I usnesení krajského soudu kasační stížnost, jejíž důvod lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[5] Stěžovatel namítá, že krajský soud rozhodl „neoprávněně“ a v rozporu s legitimním očekáváním stěžovatele. Oproti dvěma předchozím řízením vedeným u krajského soudu (pod sp. zn. 41 A 20/2024 a 41 A 22/2024) se stěžovatelova situace nezměnila a stěžovatel v nynější věci doložil totožné dokumenty osvědčující jeho majetkové poměry. Krajský soud však nyní hodnotil majetkové poměry stěžovatele opačně.

[6] Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje proti procesnímu usnesení krajského soudu, které se dotýká výlučně stěžovatele, nevyzýval Nejvyšší správní soud žalovaného k vyjádření.

[7] Nejvyšší správní soud úvodem předesílá, že z usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS (všechna zde citovaná judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz), plyne, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí (s výjimkou rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost. Usnesení krajského soudu, kterým není přiznáno osvobození od soudních poplatků, nepochybně je takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatele tedy netíží poplatková povinnost a kasační soud jej ani k zaplacení soudního poplatku nevyzýval. S ohledem na závěry citovaného usnesení rozšířeného senátu též stěžovatel nemá v posuzovaném případě povinnost být v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem (o jeho ustanovení ostatně ani nepožádal).

[8] Nejvyšší správní soud proto přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta první před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta první před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání za podmínek vyplývajících z § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť*

pokračování

závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že pro osvobození od soudních poplatků je nezbytné, aby navrhovatel soudu dostatečně konkrétně popsal své osobní, majetkové a výdělkové poměry, a současně aby projevila zákonem předpokládanou aktivitu a předložila doklady prokazující jeho nemajetnost. Nesplní-li tuto povinnost, soud jeho poměry z úřední povinnosti nezjišťuje (srov. například usnesení ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, č. 537/2005 Sb. NSS).

[11] Stěžovatel v projednávané věci v *Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce* (dále jen „*prohlášení o majetkových poměrech*“) uvedl, že je zaměstnán v Advokátní kanceláři Lichovnick, Poplštejn a spol., nicméně ode dne 26. 5. 2024 čerpá rodičovskou dovolenou. Na rodičovský příspěvek nemá nárok, jelikož jeho dcera se narodila ve Velké Británii a „*nemá tudíž české doklady*“. Manželka stěžovatele (žijící v Londýně) dle prohlášení o majetkových poměrech čerpá mateřskou dovolenou a její příjem činí 10 000 Kč. Dále stěžovatel uvedl, že nemá žádný majetek, naopak má dluhy, které jsou hrazeny v rámci insolvenčního řízení. Stěžovatel rovněž doložil sdělení ze dne 2. 5. 2024, kterým svému zaměstnavateli oznamuje čerpání otcovské dovolené v délce dvou týdnů a žádá o poskytnutí rodičovské dovolené v trvání tří měsíců, sdělení ze dne 23. 8. 2024 o prodloužení rodičovské dovolené do dne 30. 9. 2024, a dále sdělení ze dne 25. 9. 2024, kterým oznamuje prodloužení rodičovské dovolené do 3 let věku dítěte, tj. do 26. 5. 2027. Stěžovatel dále k prohlášení o majetkových poměrech přiložil pracovní smlouvu a mzdový výměr na částku 25 000 Kč měsíčně ze dne 26. 7. 2021, seznam majetku ze dne 9. 9. 2022 (z něhož vyplývá, že kromě věci osobní potřeby nic nevlastní a nemá žádné pohledávky), prohlášení dlužníka k návrhu na povolení oddlužení ze dne 9. 9. 2022, výpisy z centrální evidence exekucí a e-mail adresovaný insolvenčnímu správci ze dne 16. 7. 2024.

[12] Nejvyšší správní soud se ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že stěžovatelem uváděné údaje jsou nevěrohodné. Stěžovatel musí uspokojovat základní životní potřeby své a své rodiny (náklady na bydlení, stravování, ošacení, cesty mezi Londýnem a Českou republikou, náklady na péči o dítě apod.), avšak z údajů uvedených stěžovatelem v prohlášení o majetkových poměrech není zřejmé, z čeho tyto výdaje hradí. Dle poskytnutých údajů by musely být veškeré tyto výdaje hrazeny z příjmu stěžovatelovy manželky ve výši 10 000 Kč, což se však nejeví reálné. Krajský soud tak postupoval správně, pokud dospěl k závěru, že u stěžovatele nejsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 – 88, č. 1962/2010 Sb. NSS).

[13] Stěžovatel namítá, že krajský soud zasáhl do jeho legitimního očekávání, jelikož rozhodl odlišně než v předchozích dvou případech týkajících se téhož stěžovatele. S tímto názorem kasační soud nesouhlasí. Svými předchozími rozhodnutími o osvobození stěžovatele od soudního poplatku krajský soud nemohl založit stěžovatelovo „legitimní očekávání“; toho se totiž může domáhat pouze osoba, která ctí právo, nikoli stěžovatel, jenž zjevně zavádějícím způsobem opakovaně (dez)informuje soud o svých majetkových poměrech a zamlčuje svoje nezanedbatelné příjmy, které mu umožňují vést život mezi Londýnem a Brnem a pečovat o nezletilé dítě na „rodičovské dovolené“. Nejvyšší správní soud zde odkazuje na zásadu *nemo turpitudinem suam allegare potest*, tj. zásadu, podle níž nemůže nikdo mít prospěch ze své vlastní nepoctivosti, resp. v širším významu ze svého

vlastního pochybení; tuto zásadu již zdejší soud v minulosti užil (viz rozsudek ze dne 22. 3. 2007, č. j. 8 Azs 118/2006 - 81). Rovněž Ústavní soud v usnesení ze dne 29. 3. 2023, sp. zn. IV. ÚS 2033/22-2 (citované rozhodnutí je dostupné na <https://nalus.usoud.cz>), konstatoval, že legitimní očekávání se může vztahovat zásadně jen k následkům jednání po právu.

[14] Z prohlášení o majetkových poměrech doloženého stěžovatelem v nynějším řízení vyplývá, že se jeho tvrzení o majetkových poměrech oproti předchozím dvěma řízením výrazně nezměnila. Významnou změnou je však časový odstup od narození dítěte a prodloužení doby čerpání rodičovské dovolené; původně ji měl stěžovatel čerpat po dobu tří měsíců, následně avizoval její čerpání do 30. 9. 2024 a dle posledního sdělení zaměstnavateli ji bude stěžovatel čerpat až do tří let věku dítěte, tedy do 26. 5. 2027. Na to též správně poukázal krajský soud v odstavci 10 napadeného usnesení, kde uvedl: „*Soud sice žalobce ve dvou předchozích případech osvobodil od placení soudních poplatků v plném rozsahu. Soud v těchto případech ovšem lidsky přiblédl k tehdy nedávnému narození žalobcovy dcery a také k tomu, že v té době žalobce avizoval, že na rodičovské dovolené bude pouze několik měsíců. Soud proto velmi vstřícně jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků vyhověl.*“ Krajskému soudu lze sice vytknout, že se již tehdy měl věnovat posouzení věrohodnosti prohlášení o majetkových poměrech a že, aniž by toto kritické posouzení provedl, zaujal příliš vstřícný přístup. Prodlužování rodičovské dovolené však mohl krajský soud v nynějším řízení důvodně považovat za indicii snižující věrohodnost prohlášení stěžovatele o majetku.

[15] Nejvyšší správní soud dodává, že krajský soud nebyl povinen stěžovatele vyzvat k doplnění a doložení dalších údajů o jeho majetkových a osobních poměrech. Stěžovatel je osobou s právníkem vzděláním, opakovaně vystupuje v řízeních před správními soudy, a proto je obeznámen s povinností **hodnověrně** osvědčit svoje majetkové poměry. Ostatně ani v kasační stížnosti stěžovatel neuvádí další skutečnosti, které by svědčily o tom, že disponuje dalšími příjmy či majetkem, které by mohly závěr krajského soudu o nevěrohodnosti prohlášení o majetkových poměrech zvrátit.

[16] Jelikož kasační stížnost není důvodná, kasační soud ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

[17] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Pokud jde o žalovaného, tomu v daném řízení žádné náklady nemohly vzniknout, neboť řízení o kasační stížnosti se týkalo výlučně procesních práv stěžovatele. Nejvyšší správní soud proto o jeho nákladech řízení nerozhodoval.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. ledna 2025

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu

pokračování

3 As 248/2024 - 20